

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

11 mars 2004

PROPOSITION DE LOI

relative à la transsexualité

(déposée par Mmes Hilde Vautmans,
Valérie Deom et Marie-Christine Marghem et
M. Guy Swennen)

SOMMAIRE

1. Résumé	3
2. Développements	4
3. Proposition de loi	9

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

11 maart 2004

WETSVOORSTEL

betreffende de transsexualiteit

(ingediend door de dames Hilde Vautmans,
Valérie Deom en Marie-Christine Marghem
en de heer Guy Swennen)

INHOUD

1. Samenvatting	3
2. Toelichting	4
3. Wetsvoorstel	9

<i>cdH</i>	: Centre démocrate Humaniste
<i>CD&V</i>	: Christen-Democratisch en Vlaams
<i>ECOLO</i>	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales
<i>FN</i>	: Front National
<i>MR</i>	: Mouvement Réformateur
<i>N-VA</i>	: Nieuw - Vlaamse Alliantie
<i>PS</i>	: Parti socialiste
<i>sp.a - spirit</i>	: Socialistische Partij Anders - Sociaal progressief internationaal, regionalistisch integraal democratisch toekomstgericht.
<i>VLAAMS BLOK</i>	: Vlaams Blok
<i>VLD</i>	: Vlaamse Liberalen en Democraten

Abréviations dans la numérotation des publications :	Afkortingen bij de nummering van de publicaties :
<i>DOC 51 0000/000</i> : Document parlementaire de la 51e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif	<i>DOC 51 0000/000</i> : Parlementair document van de 51e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
<i>QRVA</i> : Questions et Réponses écrites	<i>QRVA</i> : Schriftelijke Vragen en Antwoorden
<i>CRIV</i> : Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)	<i>CRIV</i> : Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)
<i>CRABV</i> : Compte Rendu Analytique (couverture bleue)	<i>CRABV</i> : Beknopt Verslag (blauwe kaft)
<i>CRIV</i> : Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)	<i>CRIV</i> : Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)
<i>PLEN</i> : Séance plénière	<i>PLEN</i> : Plenum
<i>COM</i> : Réunion de commission	<i>COM</i> : Commissievergadering

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants
 Commandes :
 Place de la Nation 2
 1008 Bruxelles
 Tél. : 02/ 549 81 60
 Fax : 02/549 82 74
 www.laChambre.be
 e-mail : publications@laChambre.be

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen :
 Natieplein 2
 1008 Brussel
 Tel. : 02/ 549 81 60
 Fax : 02/549 82 74
 www.deKamer.be
 e-mail : publicaties@deKamer.be

RÉSUMÉ

Une intervention chirurgicale permet à un transsexuel de faire coïncider sa conviction intime et son apparence physique. Le changement de sexe et de prénom dans des documents tels que l'acte de naissance et la carte d'identité semble constituer le prolongement logique de cette opération. En l'absence de législation relative à la transsexualité, l'état civil de l'intéressé ne peut cependant être modifié purement et simplement.

Il en résulte toute une série de formalités administratives et judiciaires au cours desquelles le transsexuel doit s'adresser au tribunal pour faire reconnaître son changement de sexe.

Les auteurs déplorent cette manière de procéder et plaident en faveur d'une procédure administrative devant l'officier de l'état civil, par analogie avec la déclaration d'une naissance. Sur la base des attestations médicales requises, l'officier acte les faits.

Les auteurs estiment que le nouveau sexe ne peut être mentionné sur la carte d'identité qu'après l'opération et après la modification de l'acte de naissance, mais qu'un nouveau prénom et une photo peuvent y figurer dès la phase hormonale du traitement, étant donné que le document doit correspondre à la réalité.

Les auteurs souhaitent donc supprimer un obstacle majeur à la résolution du problème d'identité du transsexuel, et mettre un terme aux conséquences sociales et psychologiques de ce problème.

SAMENVATTING

Via een chirurgische ingreep is het een transseksueel mogelijk om innerlijke overtuiging en lichamelijke met mekaar te verzoenen. Het aanpassen van geslacht en voornaam in documenten als geboorteakte en identiteitskaart lijkt een logisch verlengstuk van deze operatie. Bij ontstentenis van een wettelijke regeling met betrekking tot transseksualiteit kan de burgerlijke staat van de betrokkene echter niet zomaar worden aangepast.

Het gevolg is een administratieve en gerechtelijke rompslomp waarbij de transseksueel naar de rechtbank moet stappen om er zijn of haar geslachtsverandering te bepleiten.

De indieners betreuren deze gang van zaken en pleiten voor een administratieve procedure via de ambtenaar van de burgerlijke stand naar analogie met de aangifte van een geboorte. Op basis van de nodige medische verklaringen, acteert de ambtenaar de feiten.

De vermelding van het nieuwe geslacht op de identiteitskaart kan voor de indieners pas na de operatie en de aanpassing van de geboorteakte, maar een nieuwe voornaam en foto kunnen reeds tijdens de hormonale fase van de behandeling, omdat het document een realistische weergave moet zijn van de werkelijkheid.

De indieners willen aldus komaf maken met een belangrijke hindernis voor het oplossen van het identiteitsprobleem van de transseksueel, en de psychologische en sociale gevolgen die daaruit voortvloeien.

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Dans sa résolution du 12 septembre 1989¹, le Parlement européen invite les États membres à arrêter des dispositions reconnaissant aux transsexuels le droit de changer de sexe par le recours aux traitements endocrinologiques, à la chirurgie plastique et aux traitements esthétiques, en leur garantissant notamment la reconnaissance juridique c'est-à-dire le changement de prénom et la rectification de la mention du sexe dans l'acte de naissance et les papiers d'identité. Dans sa recommandation n° 1117 du 29 septembre 1989, le Conseil de l'Europe a également appelé à une initiative législative.

Par ailleurs, la Cour européenne des droits de l'homme de Strasbourg a déjà rendu plusieurs arrêts ayant trait à la transsexualité. Jusqu'en 1998, la Cour estimait que l'on ne pouvait inférer de l'article 8 de la Convention européenne des droits de l'homme aucune obligation positive de reconnaître le droit à la confirmation juridique du changement de sexe effectif des transsexuels. Dans deux arrêts du 11 juillet 2002, dont l'arrêt Goodwin, la Cour a rompu avec sa jurisprudence antérieure et estime désormais que la non-reconnaissance juridique du changement de sexe d'une personne transsexuelle est contraire au droit au respect de la vie privée (article 8 de la Convention européenne des droits de l'homme) et au droit au mariage (article 12 de la Convention européenne des droits de l'homme). L'article 8 est violé chaque fois qu'une personne est contrainte de conserver, sur le plan juridique, un sexe qui ne correspond plus à son sexe réel.

En 1998, 23 des 37 pays étudiés reconnaissent déjà les changements de sexe. On en compte évidemment bien davantage au niveau mondial².

Le premier pays à avoir légiféré en la matière a été la Suède, en 1972. Depuis, l'Allemagne, l'Italie, les Pays-Bas et la Turquie ont également mis en place un cadre légal relatif à cette question. Dans de nombreux autres pays, notamment en Suisse, en France, en Espagne, au Portugal et en Pologne, c'est la jurisprudence qui, en l'absence de législation, a fourni des solutions. Certains États, comme la Norvège, l'Autriche et même certains États des États-Unis d'Amérique, autorisent les modifications administratives des actes.

¹ JO. C., 9 octobre 1989, n° 256, p. 34

² VERSCHELDEN, G., « *Juridische geslachtswijziging van een gehuwde transseksueel in nationaal en internationaal perspectief* » (noot onder Antwerpen, 27 januari 1999), R.W., 63e année, 1999, pp. 258-262.

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

In zijn resolutie van 12 september 1989¹ verzoekt het Europees Parlement de lidstaten bepalingen vast te stellen in zake het recht van transseksuelen op endocrinologische, plastisch-chirurgische en esthetische geslachtsverandering, ondermeer de juridische erkenning waaronder begrepen wordt de wijziging van de voornaam en de correctie van de geslachtswijziging in geboorteakten en identiteitspapieren. In haar aanbeveling nr. 1117 van 29 september 1989 heeft de Raad van Europa ook opgeroepen tot wetgevende tussenkomst.

Daarnaast heeft het Europees Hof voor de Rechten van de Mens te Straatsburg reeds verschillende arresten gevelde in verband met transseksualiteit. Tot 1998 was het Hof van mening dat er uit artikel 8 EVRM geen positieve verplichting kon worden afgeleid om het recht te erkennen op juridische bevestiging van de feitelijke geslachtsverandering van transseksuelen. Het Hof heeft in 2 arresten van 11 juli 2002, waaronder het arrest Goodwin, gebroken met haar eerdere rechtspraak en is van mening dat de gebrekkige juridische erkenning van het postoperatieve geslacht van een transseksuele persoon strijdig is met het recht op eerbiediging van het privé-leven (artikel 8 EVRM) en met het recht op huwelijk (artikel 12 EVRM). Artikel 8 wordt geschonden telkens wanneer iemand gedwongen wordt het juridisch geslacht te behouden dat niet meer overeenstemt met zijn feitelijke geslacht.

In 1998 bleek dat reeds 23 van de 37 onderzochte landen geslachtsveranderingen erkennen. Wereldwijd zijn er dat natuurlijk meer.²

Het eerste land dat in wetgeving voorzorg was Zweden, in 1972. Ondertussen zijn er ook regelingen in Duitsland, Italië, Nederland en Turkije. In tal van andere landen heeft, bij afwezigheid van wetgeving, de rechtspraak in oplossingen voorzien: zo ondermeer in Zwitserland, Frankrijk, Spanje, Portugal en Polen. Sommige landen staan administratief wijzigingen van akten toe: Noorwegen, Oostenrijk en zelfs enkele staten in de Verenigde Staten van Amerika.

¹ PB. C., 9 oktober 1989, nr. 256, p. 34

² VERSCHELDEN, G., « *Juridische geslachtswijziging van een gehuwde transseksueel in nationaal en internationaal perspectief* » (noot onder Antwerpen, 27 januari 1999), R.W., 63ste jaargang, 1999, 258-262.

Les réglementations diffèrent d'un pays à l'autre et peuvent aller de relativement sommaires à très détaillées. Certains pays ne prévoient qu'une simple procédure administrative, tandis que d'autres exigent l'intervention d'un juge.

Un transsexuel est une personne qui, sur le plan psychique, social et sexuel, évolue comme appartenant à l'autre sexe. Il est convaincu - en ce qui concerne le sexe - d'être prisonnier d'un corps qui ne lui correspond pas. Cette dualité intérieure cause un problème d'identité énorme, ce qui a des répercussions sur le fonctionnement individuel et social. Le transsexuel ressent un besoin pressant d'une hormonothérapie, d'une opération et, si possible, d'une adaptation légale du sexe. Il ressent également un grand dégoût à l'égard des organes génitaux et des caractéristiques sexuelles secondaires du propre sexe biologique.³ Le terme scientifique pour nommer ce phénomène est «trouble de l'identité sexuelle» (TIS).

Dans de nombreux cas, la transsexualité engendre des drames sociaux : ces personnes se sentent en effet souvent mal dans leur peau et ne savent que faire d'eux-mêmes et de leur identité, ce qui conduit à l'isolement social et engendre parfois des idées suicidaires. Certains tentent d'accepter la situation, se marient même et ont des enfants. Il s'avère toutefois souvent que l'on ne peut nier la transsexualité.

La prise de conscience qu'ils sont transsexuels, qu'ils ne sont pas seuls et qu'un changement de sexe est possible, représente pour eux un soulagement et peut constituer un tournant dans leur vie. Il faut en moyenne un délai d'un an pour poser le diagnostic de la transsexualité. Après le diagnostic on peut entamer le traitement hormonal, qui est lié aux premiers pas vers le changement du rôle sexuel au niveau social, le «*real-life test*». Ce changement ne s'opère pas non plus du jour au lendemain, il faut compter un an et demi à deux ans. On peut ensuite passer aux interventions chirurgicales, qui constitue la dernière étape.

Le changement de sexe s'avère donc possible et peut offrir un avenir plus agréable aux personnes transsexuelles. L'intervention chirurgicale ne signifie cependant pas encore pour autant la fin du chemin de croix : il n'existe en effet pas de cadre légal en ce qui concerne la transsexualité, d'où la nécessité, après un changement de sexe, d'encore remplir toute une série de formalités administratives et judiciaires.

³ <http://www.genderstichting.be/fr/transsexualisme.html>

De regelingen verschillen van land tot land: van vrij beperkt tot uitgebreid. Een aantal voorzien in een louter administratieve procedure, andere vereisen de tussenkomst van een rechter.

Een transseksuele persoon is iemand die zich psychisch, sociaal en seksueel beleeft als behorende tot de andere sekse en er in feite van overtuigd is in een - wat het geslacht betreft - verkeerd lichaam te huizen. Deze innerlijke tegenstrijdigheid heeft een levensgroot identiteitsprobleem tot gevolg, wat een enorme weerslag heeft op het individueel en sociaal functioneren van de persoon in kwestie. Er bestaat een dringend verlangen naar hormonale, operatieve en zo mogelijk ook een legale geslachtsaanpassing en er is een grote afkeer van de bij het eigen biologische geslacht behorende geslachtsorganen en secundaire geslachtskenmerken.³ De wetenschappelijke benaming voor het verschijnsel is genderidentiteitsstoornis (GID).

Transseksualiteit leidt in veel gevallen tot sociale drama's: deze mensen voelen zich immers vaak slecht in hun vel en weten geen blijf met zichzelf en met hun identiteit, hetgeen leidt tot sociaal isolement en soms wel tot suïcidale gedachten. Sommigen trachten zich neer te leggen bij de situatie, huwen zelfs en krijgen kinderen. Vaak blijkt echter dat transseksualiteit niet kan worden ontkend.

Het besef dat ze transseksueel zijn, dat ze niet alleen zijn en dat geslachtsverandering mogelijk is, betekent voor hen een opluchting en kan een kentering in hun leven zijn. De diagnosestelling van transseksualiteit neemt gemiddeld één jaar in beslag. Na de diagnosestelling kan worden overgegaan tot een hormoonbehandeling, die samen loopt met de eerste stappen naar een veranderde geslachtsrol op maatschappelijk vlak, de «*real-life test*». Dit gebeurt ook niet van vandaag op morgen en neemt ongeveer anderhalf tot twee jaar in beslag. De laatste stap kan dan de operatieve behandeling zijn.

Geslachtsverandering blijkt dus mogelijk te zijn en kan transseksuele personen een aangename toekomst bieden. Na de operatieve behandeling is de lijdensweg echter nog niet over: er is immers geen wettelijke regeling in verband met transseksualiteit hetgeen tot gevolg heeft dat er na een geslachtsverandering nog een hele administratieve en gerechtelijke rompslomp volgt.

³ <http://www.genderstichting.be/nl/transseksualiteit.html>

Le changement de prénom est un premier problème. Les personnes qui ont subi une opération de changement de sexe n'éprouveront guère de problèmes. Le changement de prénom demeure cependant, tout comme pour chaque citoyen, une faveur. Le ministre de la Justice peut toujours refuser. Il s'indique dès lors de garantir aux transsexuels le changement de prénom s'ils répondent aux conditions requises et apportent certaines pièces justificatives.

Il est en outre souhaitable d'également permettre le changement de prénom durant la phase hormonale du traitement. Le changement de prénom est en effet un élément essentiel du changement de rôle sexuel et contribue à l'épanouissement de la personnalité et de la confiance en soi dans le nouveau rôle sexuel.

Une carte d'identité sur laquelle figurent un nouveau prénom ainsi qu'une photo prise durant le *real-life test* permettrait déjà de prévenir une partie des problèmes rencontrés actuellement dans la pratique par les transsexuels. Seule la mention du sexe sur la carte d'identité reste inchangée jusqu'au moment de la modification de l'acte de naissance. C'est également souhaitable et logique : la carte d'identité doit en effet correspondre à la réalité. C'est bien le cas si le nouveau prénom y est mentionné et si une photo récente est présentée. La mention du nouveau sexe n'est possible qu'après l'opération et l'adaptation de l'acte de naissance.

En ce qui concerne la constatation juridique de la réassignation sexuelle, la jurisprudence belge a dû, en l'absence d'une quelconque disposition légale en matière de transsexualité, apporter une réponse à cette problématique profondément humaine. Un certain courant de la jurisprudence autorise une demande de changement d'état dans certaines conditions. Un autre courant jurisprudentiel autorise la rectification des actes de l'état civil, présupposant que la transsexualité était déjà latente au moment de la naissance, et considérant le critère psychologique comme un critère à part entière. Si l'on peut trouver dans la jurisprudence des cinq dernières années une confirmation des points de vue politiques selon lesquels il n'est pas nécessaire de légiférer en la matière eu égard à la rareté du phénomène et à la nécessité supposée de rechercher une solution pour chaque cas d'espèce, il n'en demeure pas moins que l'insécurité juridique subsiste dans certains cas en raison des différences de conceptions des magistrats entre eux, qu'ils soient du même ressort ou de ressorts différents.⁴

⁴ VAN DE WIELE, L. en SCHATTEMAN, K; «*De erkenning als rechtsbeginsel van het recht op geslachtswijziging door de Belgische rechtspraak*», R.W., 1997-98, 175-183.

Een eerste probleem is de voornaamswijziging. Indien men een geslachtsoperatie heeft ondergaan, zal men niet veel problemen ervaren. Voornaamswijziging blijft echter, zoals voor iedereen, een gunst. De minister van Justitie kan nog steeds weigeren. Het is daarom aangewezen om voor transseksuele personen de voornaamswijziging te garanderen, indien voldaan is aan de nodige voorwaarden en bepaalde bewijsstukken worden geleverd.

Het is bovendien wenselijk om ook tijdens de hormonale fase van de behandeling de voornaamswijziging mogelijk te maken. De voornaamswijziging is immers een essentieel gegeven bij de rolomkering en draagt bij tot de ontplooiing van de persoonlijkheid en het zelfvertrouwen in de nieuwe geslachtsrol.

Een identiteitskaart met een nieuwe voornaam met een foto van tijdens de *real-life test* kan reeds een deel van de problemen vermijden die transseksuelen nu in de praktijk tegen komen. Enkel de geslachtsvermelding op de identiteitskaart blijft onveranderd tot aan de wijziging van de geboorteakte. Dit is ook wenselijk en logisch: de identiteitskaart moet immers een realistische weergave zijn van de werkelijkheid. Met een voornaamswijziging en een recente foto is dit het geval. De vermelding van het nieuwe geslacht kan pas na de operatie en de aanpassing van de geboorteakte.

Wat de juridische geslachtsaanpassing betreft, heeft de Belgische rechtspraak, bij gebrek aan enige wettelijke bepaling omtrent transseksualiteit, een antwoord moeten bieden aan deze diepmenselijke problematiek. Bepaalde rechtspraak staat een vordering tot wijziging van staat onder bepaalde voorwaarden toe. Andere rechtspraak staat een verbetering van de akten van de burgerlijke stand toe, uitgaande van de veronderstelling dat de transseksualiteit al latent aanwezig is op het ogenblik van de geboorte en het psychologisch criterium als volwaardig beschouwen. Politieke standpunten over het gebrek aan noodzaak van enig wetgevend ingrijpen wegens de zeldzaamheid van het fenomeen op grond van de veronderstelling dat voor elk geval afzonderlijk naar een oplossing moet worden gezocht, mogen dan wel in de rechtspraak der laatste vijf jaar bevestiging vinden, toch blijft de rechtsonzekerheid in sommige gevallen bestaan wegens het verschil in opvatting tussen de magistraten onderling, al dan niet van onderscheiden rechtsgebieden.⁴

⁴ VAN DE WIELE, L. en SCHATTEMAN K, «*De erkenning als rechtsbeginsel van het recht op geslachtswijziging door de Belgische rechtspraak*», R.W., 1997-98, 175-183.

Le résultat final d'une procédure juridique est toujours incertain. Il n'en demeure pas moins que ces dernières années, un jugement positif est prononcé dans la plupart des cas. La durée de la procédure est fonction de l'arrondissement : elle peut varier de très courte (par exemple à Malines) à très longue (par exemple, à Bruxelles). Le coût d'une procédure constitue en outre un aspect non négligeable.

Il faut déplorer que lorsqu'une personne change de sexe au moyen d'une intervention chirurgicale, elle doit s'adresser au tribunal pour faire reconnaître son changement de sexe. Il ne s'agit pas d'une matière qui regarde la justice et il serait dès lors souhaitable d'instaurer une procédure administrative. Les autorités doivent en effet prévoir des procédures simples, transparentes et efficaces et ne pas infliger aux citoyens des démarches inutiles pour faire valoir leurs droits.

C'est pourquoi la présente proposition de loi prévoit une procédure administrative devant l'officier de l'état civil, comparable à la déclaration d'une naissance. L'officier de l'état civil actera le changement sur la base des déclarations médicales requises.

COMMENTAIRE DES ARTICLES

Art. 2 à 6

Ces articles déterminent les conditions minimales qu'il convient de respecter pour le traitement des transsexuels. À cet effet, il s'indique de définir la transsexualité. Il est en outre prévu que le changement de sexe ne peut être réalisé que par une équipe pluridisciplinaire de médecins, comprenant au moins un endocrinologue, un chirurgien et un psychiatre, afin d'offrir les garanties nécessaires à l'administration d'un traitement spécialisé.

La réassignation sexuelle chirurgicale ne peut être effectuée que sur des patients majeurs qui ont donné leur consentement librement et en connaissance de cause.

Si le patient a des enfants, l'accent est mis sur la nécessité d'un accompagnement et d'un soutien psychologiques des personnes concernées.

Art. 7 à 10

Ces articles visent à autoriser le changement de prénom avant l'opération. Il s'indique de joindre à la

Het eindresultaat van een gerechtelijke procedure is nooit zeker. Het is evenwel zo dat de laatste jaren er meestal een positief vonnis wordt uitgesproken. De duur van de procedure is afhankelijk van het arrondissement: dat kan van zeer kort (vb. Mechelen) tot vrij lang (vb. Brussel). De kostprijs van een procedure is daarenboven ook niet te onderschatten.

Het valt te betreuren dat als een persoon via een chirurgische ingreep van geslacht verandert, hij of zij naar de rechtbank moet stappen om er zijn of haar geslachtsverandering te bepleiten. Dit is geen zaak voor de rechtbank en een administratieve procedure is daarom wenselijk. De overheid moet immers in efficiënte, transparante en eenvoudige procedures voorzien en de burgers niet onnodig belasten bij het waarborgen van hun rechten.

Om die reden voorziet dit wetsvoorstel in een administratieve procedure via de ambtenaar van de burgerlijke stand, waarbij de vergelijking wordt gemaakt met de aangifte van een geboorte. Op basis van de nodige medische verklaringen, acteert de ambtenaar de feiten.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Art. 2 tot 6

Deze artikelen bepalen de minimumvereisten die in acht dienen genomen te worden bij de behandeling van transseksuele personen. Hiervoor is het nodig om een definitie te geven van een transseksuele persoon. Daarnaast wordt bepaald dat een geslachtsaanpassing enkel mag worden uitgevoerd door een multidisciplinaire samenwerking van artsen die tenminste een endocrinoloog, een chirurg en een psychiater omvatten, teneinde de nodige waarborgen te bieden voor een gespecialiseerde behandeling.

Operatieve aanpassing van de lichamelijke geslachtskenmerken mag enkel worden uitgevoerd bij meerderjarige patiënten die vrij en bewust hun toestemming hebben gegeven.

Indien de patiënt kinderen heeft, wordt er op de noodzaak gewezen van psychologische begeleiding en ondersteuning van de betrokkenen.

Art. 7 tot 10

Deze artikelen strekken ertoe de voornaamswijziging toe te laten voor de operatie. De nodige verklaringen

demande les déclarations nécessaires. Le ministre de la Justice est tenu d'autoriser le changement et ce, dans les trois mois suivant l'introduction de la demande.

Le délai d'enregistrement de l'arrêté ministériel modifiant le prénom est ramené de six mois à trois mois pour les transsexuels.

Art. 11

Dans les extraits des actes de naissance dans lesquels le sexe a été modifié, seul le nouveau sexe sera mentionné.

Art. 12

Cet article règle le traitement administratif de la modification de l'acte de naissance. Rétablissant l'article 61 du Code civil, il prévoit une procédure analogue à celle qui est applicable à la déclaration d'une naissance, l'officier de l'état civil se basant également sur la déclaration d'un médecin.

La personne qui dirige l'établissement dans lequel a eu lieu l'opération de changement de sexe en avise l'officier de l'état civil, qui s'assure du changement de sexe sur la foi d'une déclaration des médecins traitants.

Le patient déclare lui-même le changement de sexe dans les trois mois qui suivent l'opération.

L'officier de l'état civil fait mention du changement de sexe en marge de l'acte de naissance.

Art. 13

Cet article prévoit une mesure transitoire pour les personnes qui ont déjà subi une réaffectation sexuelle avant l'entrée en vigueur de la présente loi, même si elles ont déjà entamé une procédure judiciaire.

dienen te worden gevoegd bij het verzoek. De minister van Justitie wordt verplicht de wijziging toe te staan en dit binnen 3 maanden na de indiening van het verzoek.

De termijn van registratie van het ministerieel besluit dat de voornaam wijzigt wordt voor de transseksuele personen teruggebracht tot 3 maanden in plaats van 6 maanden.

Art. 11

In de uittreksels van de akten van geboorten waarin het geslacht gewijzigd werd, zal enkel het nieuwe geslacht vermeld worden.

Art. 12

Dit artikel voorziet in een administratieve afhandeling van de wijziging van de geboorteakte. In het Burgerlijk Wetboek wordt artikel 61 hersteld en voorziet in een regeling die analoog is met die van de aangifte van een geboorte, waarbij de ambtenaar van de burgerlijke stand zich ook baseert op een verklaring van een arts.

De persoon die de leiding heeft van de instelling waar de geslachtsaanpassing werd uitgevoerd, stelt de ambtenaar van de burgerlijke stand hiervan in kennis. Deze vergewist zich van de geslachtsaanpassing aan de hand van een verklaring van de behandelende artsen.

De patiënt doet zelf aangifte van de geslachtsaanpassing binnen 3 maanden na de operatie.

De ambtenaar van de burgerlijke stand maakt van de geslachtsaanpassing melding op de kant van de akte van geboorte.

Art. 13

Dit artikel voorziet in een overgangsmaatregel voor de personen die reeds een geslachtsaanpassing hebben ondergaan voor de inwerkingtreding van deze wet, ook als zij al een gerechtelijke procedure hebben aangetoond.

Hilde VAUTMANS (VLD)
Valérie DEOM (PS)
Marie-Christine MARGHEM (MR)
Guy SWENNEN (sp.a-spirit)

PROPOSITION DE LOI**CHAPITRE Ier : DISPOSITION GÉNÉRALE****Article 1er**

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

**CHAPITRE II: CONDITIONS MINIMALES
À RESPECTER POUR LE TRAITEMENT
DES TRANSSEXUELS****Art. 2**

Est considéré comme transsexuel, au sens strictement médical, toute personne qui souffre d'une insatisfaction en raison de son sexe anatomique sans qu'il s'agisse d'intersexualité physique et qui souhaite être libérée de ses caractéristiques sexuelles primaires et secondaires au moyen de traitements hormonaux et d'un traitement chirurgical reconstructif et vivre, en permanence et sans être remarquée, conformément à l'autre rôle sexuel. Cette dysphorie de genre doit persister, de façon durable et ininterrompue, pendant au moins deux ans.

Art. 3

La réassignation sexuelle hormonale et chirurgicale ne peut être réalisée qu'au sein d'une équipe multidisciplinaire, composée au moins d'un psychiatre, d'un endocrinologue et d'un plasticien.

Toute décision d'entamer, de poursuivre ou d'arrêter la réassignation sexuelle est prise après que les différents médecins traitants et le patient se sont concertés.

Art. 4

Le patient ne peut subir de réassignation sexuelle hormonale et chirurgicale que s'il peut être considéré comme un transsexuel au sens médical strict et :

WETSVOORSTEL**HOOFDSTUK I : ALGEMENE BEPALING****Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

**HOOFDSTUK II : MINIMUMVEREISTEN DIE IN
ACHT DIENEN TE WORDEN GENOMEN BIJ DE
BEHANDELING VAN TRANSSEKSUELE PERSONEN****Art. 2**

Als transseksueel in de strikt medische zin wordt beschouwd elke persoon die in onbehagen leeft met zijn eigen anatomische geslachtskenmerken en dit zonder dat er sprake is van lichamelijke interseksualiteit, die wenst bevrijd te worden van zijn eigen primaire en secundaire geslachtskenmerken via een hormonale en chirurgische reconstructieve behandelingen en op permanente en onherkenbare wijze wenst te leven overeenkomstig de andere geslachtsrol. Deze genderidentiteitsstoornis moet onafgebroken en duurzaam aanwezig zijn gedurende een minimale periode van 2 jaar.

Art. 3

De aanpassing van de geslachtskenmerken door een hormonale en chirurgisch reconstructieve behandeling mag uitsluitend worden uitgevoerd binnen een multidisciplinair samenwerkingverband, dat minstens bestaat uit een psychiater, een endocrinoloog en een plastisch chirurg.

Elke beslissing omtrent het opstarten, verder zetten of afbreken van de geslachtsaanpassende behandeling wordt genomen nadat voorafgaand overleg heeft plaatsgevonden tussen de verschillende behandelende artsen en de persoon in behandeling.

Art. 4

De persoon komt slechts in aanmerking voor een hormonale en chirurgisch reconstructieve behandeling zo hij kan worden beschouwd als een transseksuele persoon in de strikt medische zin en waarbij minimum:

1° s'il ressort d'un examen clinique approfondi que toutes les anomalies génétiques ainsi que toutes les formes d'intersexualité physique peuvent être exclues ;

2° s'il est établi sur la base d'un diagnostic différentié que le patient ne souffre pas d'un syndrome clinique dont une dysphorie de genre peut être le symptôme ;

3° s'il ressort d'un rapport d'expertise établi par un psychiatre et un endocrinologue que l'adaptation hormonale et chirurgicale des caractères sexuels externes du patient constitue sans nul doute la meilleure thérapie.

Art. 5

La réassignation chirurgicale des caractères sexuels physiques ne peut être effectuée que si le patient est majeur et a donné librement et sciemment, par écrit, son consentement à l'intervention chirurgicale après que le chirurgien, le psychiatre et l'endocrinologue l'ont informé clairement et complètement des conséquences physiques, psychiques et sociales de l'intervention ou des interventions chirurgicales et en particulier de la stérilité irréversible qu'entraînent ces interventions.

Art. 6

Si le patient est marié ou a procréé, dans son rôle sexuel initial, l'équipe de médecins attire l'attention du patient sur la nécessité d'un accompagnement et d'une aide psychologiques de son partenaire ou de ses enfants.

CHAPITRE III : MODIFICATIONS À LA LOI DU 15 MAI 1987 RELATIVE AUX NOMS ET PRÉNOMS

Art. 7

L'article 2 de la loi du 15 mai 1987 relative aux noms et prénoms est complété par l'alinéa suivant :

«Les personnes qui ont la conviction intime, constante et irréversible d'appartenir à l'autre sexe que celui qui est indiqué sur leur acte de naissance et qui ont adopté le rôle sexuel correspondant joignent à leur demande une déclaration du psychiatre et de l'endocrinologue, qui atteste :

1° uit een uitgebreid klinisch onderzoek blijkt dat alle genetische abnormaliteiten, evenals alle vormen van lichamelijke interseksualiteit kunnen worden uitgesloten;

2° op grond van een differentiële diagnose vaststaat dat de persoon niet lijdt aan een klinisch ziektebeeld dat een genderidentiteitsstoornis als symptoom kan hebben;

3° uit een deskundig verslag opgemaakt door een psychiater en een endocrinoloog blijkt dat de hormonale en heelkundige aanpassingen van de uiterlijke geslachtskenmerken van de persoon zonder twijfel de beste therapie bieden.

Art. 5

De chirurgisch reconstructieve behandeling van de lichamelijke geslachtskenmerken mag slechts worden uitgevoerd indien de patiënt meerderjarig is en vrij en bewust, schriftelijk zijn toestemming heeft gegeven tot deze ingreep nadat de chirurg, de psychiater en de endocrinoloog hem duidelijk en volledig hebben ingelicht over de lichamelijke, psychische en sociale gevolgen van de heelkundige ingreep of ingrepen en in het bijzonder over de onomkeerbare steriliteit die het gevolg is van deze ingrepen.

Art. 6

Indien de patiënt gehuwd is of in zijn oorspronkelijke geslachtsrol kinderen heeft gebaard of verwekt, wijst het artsenteam de patiënt op de noodzaak van een psychologische begeleiding en ondersteuning van zijn partner of zijn kinderen.

HOOFDSTUK III : WIJZIGINGEN VAN DE WET VAN 15 MEI 1987 BETREFFENDE DE NAMEN EN DE VOORNAMEN

Art. 7

Artikel 2 van de wet van 15 mei 1987 betreffende de namen en de voornamen wordt aangevuld met het volgende lid:

«De personen die de voortdurende en onomkeerbare innerlijke overtuiging hebben tot het andere geslacht te behoren dan is vermeld in de akte van geboorte en de daarmee overeenstemmende geslachtsrol hebben aangenomen, voegen bij hun verzoek een verklaring van de psychiater en endocrinoloog, waaruit blijkt:

1° que l'intéressé a la conviction intime, constante et irréversible d'appartenir à l'autre sexe que celui qui est indiqué sur son acte de naissance ;

2° que l'intéressé suit ou va suivre un traitement hormonal de substitution visant à induire les caractéristiques sexuelles physiques du sexe désiré ;

3° que la modification du prénom constitue une donnée essentielle lors du changement de rôle.»»

Art. 8

Dans l'article 3 de la même loi, l'alinéa suivant est inséré entre les alinéas 1er et 2 :

«Le ministre de la Justice autorise le changement de prénoms aux personnes visées à l'alinéa 2 de l'article précédent dans les trois mois qui suivent l'introduction de la demande.»

Art. 9

À l'article 4 de la même loi, les mots «troisième alinéa» sont remplacés par les mots «troisième et quatrième alinéas».

CHAPITRE IV : MODIFICATIONS DU CODE DES DROITS D'ENREGISTREMENT, D'HYPOTHÈQUE ET DE GREFFE

Art. 10

Dans l'article 253 du Code des droits d'enregistrement, d'hypothèque et de greffe, l'alinéa suivant est inséré entre les alinéas 3 et 4 :

«les copies ou extraits de l'arrêté ministériel autorisant le changement de prénom, prévu à l'article 3, alinéa 2, de la loi du 15 mai 1987 relative aux noms et prénoms, au bureau dans le ressort duquel se trouve la résidence du bénéficiaire, ou, à défaut de résidence en Belgique, au bureau de Bruxelles, dans les trois mois à compter du jour où l'arrêté ministériel est devenu définitif.»

1° dat betrokkene de voortdurende en onomkeerbare innerlijke overtuiging heeft tot het andere geslacht te behoren dan is vermeld in de akte van geboorte;

2° dat betrokkene een hormonale substitutietherapie ondergaat of zal ondergaan, teneinde de lichamelijke geslachtskenmerken van het verlangde geslacht te induceren;

3° dat de voornaamswijziging een essentieel gegeven is bij de rolomkering.».

Art. 8

In artikel 3 van dezelfde wet wordt tussen het eerste en het tweede lid het volgend lid ingevoegd:

«De minister van Justitie staat de voornaamsverandering toe aan de personen bedoeld in het tweede lid van het voorgaand artikel binnen drie maanden na de indiening van het verzoek.».

Art. 9

In artikel 4 van dezelfde wet worden tussen het woord «derde» en het woord «lid» de woorden «en vierde» ingevoegd.

HOOFDSTUK IV : WIJZIGINGEN VAN HET WETBOEK DER REGISTRATIE-, HYPOTHEEK- EN GRIFFIERECHTEN

Art. 10

In artikel 253 van het Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten wordt het eerste lid aangevuld als volgt:

«de afschriften van of uittreksels uit het ministerieel besluit houdende vergunning tot verandering van voor naam, zoals bedoeld in artikel 3, tweede lid, van de wet van 15 mei 1987 betreffende de namen en de voor namen, ten kantore in welks gebied de verblijfplaats ligt van de begunstigde, of, bij gebrek aan verblijfplaats in België, ten kantore Brussel, binnen drie maand te rekenen van de dag waarop het ministerieel besluit definitief is geworden.».

CHAPITRE V : MODIFICATIONS DU CODE CIVIL

Art. 11

Dans l'article 45, § 1er, du Code civil, l'alinéa suivant est inséré entre les alinéas 1er et 2 :

«Dans les extraits d'actes de naissance modifiés en application de l'article 61 du présent Code, il n'est pas fait mention de l'ancien sexe ni du changement de sexe. Ces extraits mentionnent seulement le nouveau sexe.».

Art. 12

L'article 61 du Code civil est rétabli dans la rédaction suivante :

«Art. 61. — § 1er. Tout Belge qui a la conviction intime, constante et irréversible d'appartenir à l'autre sexe que celui qui est indiqué dans l'acte de naissance, qui a adopté le rôle sexuel correspondant et a subi une intervention chirurgicale reconstructive, en fait la déclaration à l'officier de l'état civil de la commune dans laquelle il est inscrit au registre de la population au moment de la déclaration, dans les trois mois de l'opération chirurgicale reconstructive. Si le dernier jour de ce délai est un samedi, un dimanche ou un jour férié légal, le délai est prolongé jusqu'au premier jour ouvrable qui suit.

La personne qui dirige l'établissement dans lequel a eu lieu l'opération de changement de sexe ou son délégué, ou le chirurgien qui a effectué l'opération chirurgicale reconstructive sont tenus d'aviser l'officier de l'état civil de la réassignation sexuelle.

§ 2. Lors de la déclaration, l'intéressé remet à l'officier de l'état civil une déclaration des médecins traitants attestant :

1° que l'intéressé a la conviction intime, constante et irréversible d'appartenir à l'autre sexe que celui qui est indiqué dans l'acte de naissance ;

2° que, sur le plan physique, l'intéressé a été adapté au sexe désiré dans toute la mesure de ce qui est possible et justifié du point de vue médical;

HOOFDSTUK V : WIJZIGINGEN VAN HET BURGERLIJK WETBOEK

Art. 11

In artikel 45, § 1 van het Burgerlijk Wetboek wordt tussen het eerste en het tweede lid het volgend lid ingevoegd:

«In uittreksels van akten van geboorten die werden gewijzigd met toepassing van artikel 61 wordt geen melding gemaakt van het vroegere geslacht en van de geslachtswijziging. Deze uittreksels vermelden enkel het nieuwe geslacht.».

Art. 12

Artikel 61 van hetzelfde Wetboek wordt hersteld in de volgende lezing:

«Art. 61. — § 1. Iedere Belg die de voortdurende en onomkeerbare innerlijke overtuiging heeft tot het andere geslacht te behoren dan is vermeld in de akte van geboorte, de daarmee overeenstemmende geslachtsrol heeft aangenomen en een chirurgisch reconstructieve ingreep heeft ondergaan, doet hiervan aangifte bij de ambtenaar van de burgerlijke stand van de gemeente waar hij zijn inschrijving in het bevolkingsregister heeft op de datum van de aangifte, binnen 3 maanden na de chirurgisch reconstructieve ingreep. Is de laatste dag van die termijn een zaterdag, een zondag of een wettelijke feestdag, dan wordt de termijn verlengd tot de eerstvolgende werkdag.

De persoon die de leiding heeft van de instelling waar de geslachtsaanpassing werd uitgevoerd of zijn afgevaardigde, of de chirurg die de chirurgische reconstructieve ingreep heeft uitgevoerd is gehouden aan de ambtenaar van de burgerlijke stand kennis te geven van de geslachtsaanpassing.

§ 2. Bij de aangifte overhandigt de betrokkene aan de ambtenaar van de burgerlijke stand een verklaring van de behandelende artsen, waaruit blijkt :

1° dat de betrokkene de voortdurende en onomkeerbare innerlijke overtuiging heeft tot het andere geslacht te behoren dan is vermeld in de akte van geboorte;

2° dat de betrokkene lichamelijk aan het verlangde geslacht zodanig is aangepast als uit medisch oogpunt mogelijk en verantwoord is;

3° que l'intéressé n'est plus en mesure de procréer conformément à son sexe initial.

§ 3. Sans tarder, l'officier de l'état civil fait mention du changement de sexe en marge de l'acte de naissance.

§ 4. Le changement de la mention du sexe dans l'acte de naissance ne modifie en rien les liens de filiation existants, ni les droits, pouvoirs et obligations qui en découlent. Toutes les actions concernant ces liens de filiation et les droits, pouvoirs et obligations qui en découlent peuvent encore être intentées après la rectification de l'acte de naissance.».

CHAPITRE VI : MESURE TRANSITOIRE

Art. 13

Les Belges qui ont subi une réassignation sexuelle avant l'entrée en vigueur de la présente loi, peuvent en faire la déclaration auprès de l'officier de l'état civil de la commune dans laquelle ils sont inscrits au registre de la population, au moment de la déclaration conformément aux modalités à et aux conditions de l'article 12 de la présente loi, dans l'année suivant l'entrée en vigueur de la loi, même si elles ont déjà introduit, auprès du tribunal compétent, une demande de changement de sexe ou une demande de rectification des actes de l'état civil.

6 février 2004

3° dat de betrokkene niet meer in staat is om overeenkomstig het oorspronkelijk geslacht kinderen te baren respectievelijk te verwekken.

§ 3 Zonder vertraging maakt de ambtenaar van de burgerlijke stand melding van de geslachtsaanpassing op de kant van de akte van geboorte.

§ 4 De wijziging van de vermelding van het geslacht in de akte van geboorte laat de bestaande familierechtelijke betrekkingen en de daaruit voortvloeiende rechten, bevoegdheden en verplichtingen onverlet. Alle vorderingen met betrekking tot deze familierechtelijke betrekkingen en de daaruit voortvloeiende rechten, bevoegdheden en verplichtingen, kunnen nog worden ingesteld na de aanpassing van de akte van geboorte.».

HOOFDSTUK VI : OVERGANGSMAATREGEL

Art. 13

De Belg die een geslachtsaanpassing heeft ondergaan voor de inwerkingtreding van deze wet, kan hiervan aangifte doen bij de ambtenaar van de burgerlijke stand van de gemeente waar hij zijn inschrijving in het bevolkingsregister heeft op de datum van de aangifte, zoals bedoeld in en onder de voorwaarden van artikel 12, binnen 1 jaar na de inwerkingtreding van deze wet, ook al hebben zij reeds een vordering tot wijziging van het geslacht of een vordering tot verbetering van de akten van de burgerlijke stand ingesteld bij de bevoegde rechtbank.

6 februari 2004

Hilde VAUTMANS (VLD)
Valérie DEOM (PS)
Marie-Christine MARGHEM (MR)
Guy SWENNEN (sp.a-spirit)

TEXTES DE BASE

---

15 mai 1987

LOI RELATIVE AUX NOMS ET PRENOMS

Art. 2

Toute personne qui a quelque motif de changer de nom ou de prénoms en adresse la demande motivée au ministre de la Justice.

La requête est introduite par l'intéressé lui-même ou son représentant légal.

Art. 3

Le ministre de la Justice peut autoriser le changement de prénoms lorsque les prénoms sollicités ne prêtent pas à confusion et ne peuvent nuire au requérant ou à des tiers.

Le Roi peut, exceptionnellement, autoriser le changement de nom s'il estime que la demande est fondée

TEXTES DE BASE ADAPTES A LA PROPOSITION

---

15 mai 1987

LOI RELATIVE AUX NOMS ET PRENOMS

Art. 2

Toute personne qui a quelque motif de changer de nom ou de prénoms en adresse la demande motivée au ministre de la Justice.

La requête est introduite par l'intéressé lui-même ou son représentant légal.

Les personnes qui ont la conviction intime, constante et irréversible d'appartenir à l'autre sexe que celui qui est indiqué sur leur acte de naissance et qui ont adopté le rôle sexuel correspondant joignent à leur demande une déclaration du psychiatre et de l'endocrinologue, qui atteste :

1° que l'intéressé a la conviction intime, constante et irréversible d'appartenir à l'autre sexe que celui qui est indiqué sur son acte de naissance ;

2° que l'intéressé suit ou va suivre un traitement hormonal de substitution visant à induire les caractéristiques sexuelles physiques du sexe désiré ;

3° que la modification du prénom constitue une donnée essentielle lors du changement de rôle.¹

Art. 3

Le ministre de la Justice peut autoriser le changement de prénoms lorsque les prénoms sollicités ne prêtent pas à confusion et ne peuvent nuire au requérant ou à des tiers.

Le ministre de la Justice autorise le changement de prénoms aux personnes visées à l'alinéa 2 de l'article précédent dans les trois mois qui suivent l'introduction de la demande.²

Le Roi peut, exceptionnellement, autoriser le changement de nom s'il estime que la demande est fondée

¹ Art. 7: ajout.

² Art. 8: insertion.

BASISTEKSTEN

15 mei 1987

WET BETREFFENDE DE NAMEN EN VOORNAMEN

Art. 2

Elke persoon die enigerlei reden heeft om van naam of voornamen te veranderen, kan daartoe aan de Minister van Justitie een met redenen omkleed verzoek richten.

Het verzoek wordt ingediend door de betrokkene zelf of door zijn wettelijke vertegenwoordiger.

Art. 3

De Minister van Justitie kan de voornaamsverandering toestaan indien de gevraagde voornamen geen aanleiding geven tot verwarring en de verzoeker of derden niet kunnen schaden.

De Koning kan de naamsverandering uitzonderlijk toestaan indien hij van oordeel is dat het verzoek op

BASISTEKSTEN AANGEPAST AAN HET VOORSTEL

15 mei 1987

WET BETREFFENDE DE NAMEN EN VOORNAMEN

Art. 2

Elke persoon die enigerlei reden heeft om van naam of voornamen te veranderen, kan daartoe aan de minister van Justitie een met redenen omkleed verzoek richten.

Het verzoek wordt ingediend door de betrokkene zelf of door zijn wettelijke vertegenwoordiger.

De personen die de voortdurende en onomkeerbare innerlijke overtuiging hebben tot het andere geslacht te behoren dan is vermeld in de akte van geboorte en de daarmee overeenstemmende geslachtsrol hebben aangenomen, voegen bij hun verzoek een verklaring van de psychiater en endocrinoloog, waaruit blijkt:

1° dat betrokkene de voortdurende en onomkeerbare innerlijke overtuiging heeft tot het andere geslacht te behoren dan is vermeld in de akte van geboorte;

2° dat betrokkene een hormonale substitutietherapie ondergaat of zal ondergaan, teneinde de lichamelijke geslachtskenmerken van het verlangde geslacht te induceren;

3° dat de voornaamswijziging een essentieel gegeven is bij de rolomkering.¹

Art. 3

De minister van Justitie kan de voornaamsverandering toestaan indien de gevraagde voornamen geen aanleiding geven tot verwarring en de verzoeker of derden niet kunnen schaden.

De minister van Justitie staat de voornaamsverandering toe aan de personen bedoeld in het tweede lid van het voorgaand artikel binnen drie maanden na de indiening van het verzoek.²

De Koning kan de naamsverandering uitzonderlijk toestaan indien hij van oordeel is dat het verzoek op

¹ Art. 7: aanvulling.

² Art. 8: invoeging.

sur des motifs sérieux et que le nom sollicité ne prête pas à confusion et ne peut nuire au requérant ou à des tiers.

Art. 4

L'autorisation de changer de prénoms est définitive, au sens de l'article 253, troisième alinéa, du Code des droits d'enregistrement, d'hypothèque et de greffe, à la date de l'arrêté ministériel.

Dès que l'autorisation est accordée, le requérant en est informé par lettre recommandée à la poste.

CODE DES DROITS D'ENREGISTREMENT, D'HYPOTHEQUE ET DE GREFFE

Art. 253

Les lettres patentes prévues à l'article 248 ainsi que les copies ou extraits des arrêtés royaux ou ministériels autorisant le changement de nom ou de prénoms sont enregistrés, contre paiement du droit par les bénéficiaires, savoir:

– les lettres patentes, au bureau de Bruxelles, dans les six mois de leur date; les copies ou extraits des arrêtés royaux ou ministériels autorisant le changement de nom ou de prénoms, au bureau dans le ressort duquel se trouve la résidence des bénéficiaires ou de l'un d'eux, ou, à défaut de résidence en Belgique, au bureau de Bruxelles, dans les six mois à compter du jour où l'arrêté royal ou ministériel est devenu définitif.

Lorsque l'enregistrement est requis après l'expiration des délais ci-dessus fixés, cette formalité donne lieu à la perception d'une amende égale au droit, sans préjudice de celui-ci.

sur des motifs sérieux et que le nom sollicité ne prête pas à confusion et ne peut nuire au requérant ou à des tiers.

Art. 4

L'autorisation de changer de prénoms est définitive, au sens de l'article 253, **troisième et quatrième alinéas**³, du Code des droits d'enregistrement, d'hypothèque et de greffe, à la date de l'arrêté ministériel.

Dès que l'autorisation est accordée, le requérant en est informé par lettre recommandée à la poste.

CODE DES DROITS D'ENREGISTREMENT, D'HYPOTHEQUE ET DE GREFFE

Art. 253

Les lettres patentes prévues à l'article 248 ainsi que les copies ou extraits des arrêtés royaux ou ministériels autorisant le changement de nom ou de prénoms sont enregistrés, contre paiement du droit par les bénéficiaires, savoir:

– les lettres patentes, au bureau de Bruxelles, dans les six mois de leur date; les copies ou extraits des arrêtés royaux ou ministériels autorisant le changement de nom ou de prénoms, au bureau dans le ressort duquel se trouve la résidence des bénéficiaires ou de l'un d'eux, ou, à défaut de résidence en Belgique, au bureau de Bruxelles, dans les six mois à compter du jour où l'arrêté royal ou ministériel est devenu définitif.

– **les copies ou extraits de l'arrêté ministériel autorisant le changement de prénom, prévu à l'article 3, alinéa 2, de la loi du 15 mai 1987 relative aux noms et prénoms, au bureau dans le ressort duquel se trouve la résidence du bénéficiaire, ou, à défaut de résidence en Belgique, au bureau de Bruxelles, dans les trois mois à compter du jour où l'arrêté ministériel est devenu définitif.**⁴

Lorsque l'enregistrement est requis après l'expiration des délais ci-dessus fixés, cette formalité donne lieu à la perception d'une amende égale au droit, sans préjudice de celui-ci.

³ Art. 9: remplacement.

⁴ Art. 10: insertion.

ernstige redenen steunt en dat de gevraagde naam geen aanleiding geeft tot verwarring en de verzoeker of derden niet kan schaden.

Art. 4

De vergunning tot verandering van voornamen is definitief in de zin van artikel 253, derde lid, van het Wetboek van registratie-, hypotheek- en griffierechten, op de datum van het ministerieel besluit.

Zodra de vergunning is verleend, wordt de verzoeker daarvan bij ter post aangetekende brief in kennis gesteld.

WETBOEK DER REGISTRATIE-, HYPOTHEEK- EN GRIFFIERECHTEN

Art. 253

De in artikel 248 voorziene open brieven, zomede de afschriften van of uittreksels uit koninklijke of ministeriële besluiten houdende vergunning tot verandering van naam of van voornamen worden geregistreerd, tegen betaling van het recht door de beneficianten, namelijk:

– de open brieven ten kantore Brussel, binnen zes maand na hun datum; de afschriften van of uittreksels uit koninklijke of ministeriële besluiten houdende vergunning tot verandering van naam of van voornamen ten kantore in welks gebied de verblijfplaats ligt van de beneficianten of één hunner, of, bij gebrek aan verblijfplaats in België, ten kantore Brussel, binnen zes maand te rekenen van de dag waarop het koninklijk of ministerieel besluit definitief is geworden.

Wordt de registratie gevorderd na het verstrijken van hierboven gestelde termijnen, zo geeft deze formaliteit aanleiding tot het heffen van een geldboete gelijk aan het recht, onverminderd ditzelve.

ernstige redenen steunt en dat de gevraagde naam geen aanleiding geeft tot verwarring en de verzoeker of derden niet kan schaden.

Art. 4

De vergunning tot verandering van voornamen is definitief in de zin van artikel 253, derde **en vierde**³ lid, van het Wetboek van registratie-, hypotheek- en griffierechten, op de datum van het ministerieel besluit.

Zodra de vergunning is verleend, wordt de verzoeker daarvan bij ter post aangetekende brief in kennis gesteld.

WETBOEK DER REGISTRATIE-, HYPOTHEEK- EN GRIFFIERECHTEN

Art. 253

De in artikel 248 voorziene open brieven, zomede de afschriften van of uittreksels uit koninklijke of ministeriële besluiten houdende vergunning tot verandering van naam of van voornamen worden geregistreerd, tegen betaling van het recht door de beneficianten, namelijk:

– de open brieven ten kantore Brussel, binnen zes maand na hun datum; de afschriften van of uittreksels uit koninklijke of ministeriële besluiten houdende vergunning tot verandering van naam of van voornamen ten kantore in welks gebied de verblijfplaats ligt van de beneficianten of één hunner, of, bij gebrek aan verblijfplaats in België, ten kantore Brussel, binnen zes maand te rekenen van de dag waarop het koninklijk of ministerieel besluit definitief is geworden.

– **de afschriften van of uittreksels uit het ministerieel besluit houdende vergunning tot verandering van voornaam, zoals bedoeld in artikel 3, tweede lid, van de wet van 15 mei 1987 betreffende de namen en de voornamen, ten kantore in welks gebied de verblijfplaats ligt van de begunstigde, of, bij gebrek aan verblijfplaats in België, ten kantore Brussel, binnen drie maand te rekenen van de dag waarop het ministerieel besluit definitief is geworden.**⁴

Wordt de registratie gevorderd na het verstrijken van hierboven gestelde termijnen, zo geeft deze formaliteit aanleiding tot het heffen van een geldboete gelijk aan het recht, onverminderd ditzelve.

³ Art. 9: invoeging.

⁴ Art. 10: invoeging.

21 mars 1804

CODE CIVIL

Art. 45

§ 1. Toute personne peut se faire délivrer par les dépositaires des registres de l'état civil des extraits des actes inscrits dans ces registres. Ces extraits ne mentionnent pas la filiation des personnes que ces actes concernent.

Seules les autorités publiques, la personne que l'acte concerne, son conjoint ou son conjoint survivant, son représentant légal, ses ascendants, ses descendants, ses héritiers, leur notaire et leur avocat peuvent obtenir une copie conforme d'un acte de l'état civil datant de moins de cent ans, ou un extrait de cet acte mentionnant la filiation des personnes que l'acte concerne.

Le président du tribunal de première instance peut, sur demande verbale ou écrite de toute personne justifiant d'un intérêt familial, scientifique ou de tout autre intérêt légitime, autoriser, sans autre forme de procès ni frais, à faire effectuer des recherches déterminées ou à faire délivrer une copie conforme ou un extrait mentionnant la filiation des personnes que l'acte concerne.

La demande est adressée au président du tribunal de l'arrondissement dans lequel le registre est déposé ou, s'il s'agit des registres détenus par les agents diplomatiques ou consulaires ou par les officiers de l'armée chargés de la rédaction des actes de l'état civil concernant les militaires hors du territoire du royaume, au président du tribunal de Bruxelles.

Les actes inscrits dans les registres ainsi que les copies certifiées conformes à ces actes et dûment scellées font foi jusqu'à inscription de faux.

21 mars 1804

CODE CIVIL

Art. 45

§ 1. Toute personne peut se faire délivrer par les dépositaires des registres de l'état civil des extraits des actes inscrits dans ces registres. Ces extraits ne mentionnent pas la filiation des personnes que ces actes concernent.

Dans les extraits d'actes de naissance modifiés en application de l'article 61 du présent Code, il n'est pas fait mention de l'ancien sexe ni du changement de sexe. Ces extraits mentionnent seulement le nouveau sexe.⁵

Seules les autorités publiques, la personne que l'acte concerne, son conjoint ou son conjoint survivant, son représentant légal, ses ascendants, ses descendants, ses héritiers, leur notaire et leur avocat peuvent obtenir une copie conforme d'un acte de l'état civil datant de moins de cent ans, ou un extrait de cet acte mentionnant la filiation des personnes que l'acte concerne.

Le président du tribunal de première instance peut, sur demande verbale ou écrite de toute personne justifiant d'un intérêt familial, scientifique ou de tout autre intérêt légitime, autoriser, sans autre forme de procès ni frais, à faire effectuer des recherches déterminées ou à faire délivrer une copie conforme ou un extrait mentionnant la filiation des personnes que l'acte concerne.

La demande est adressée au président du tribunal de l'arrondissement dans lequel le registre est déposé ou, s'il s'agit des registres détenus par les agents diplomatiques ou consulaires ou par les officiers de l'armée chargés de la rédaction des actes de l'état civil concernant les militaires hors du territoire du royaume, au président du tribunal de Bruxelles.

Les actes inscrits dans les registres ainsi que les copies certifiées conformes à ces actes et dûment scellées font foi jusqu'à inscription de faux.

⁵ Art. 11: insertion.

21 maart 1804

BURGERLIJK WETBOEK

Art. 45

§ 1. Een ieder kan zich door de bewaarders van de registers van de burgerlijke stand uittreksels doen afgeven uit de akten die in deze registers zijn ingeschreven. In die uittreksels wordt geen melding gemaakt van de afstamming van de personen op wie de akten betrekking hebben.

Alleen de openbare overheden, de persoon op wie de akte betrekking heeft, zijn echtgenoot of overlevende echtgenoot, zijn wettelijke vertegenwoordiger, zijn bloedverwanten in de opgaande lijn of nederdalende lijn, zijn erfgenamen, hun notaris en hun advocaat kunnen een eensluitend afschrift verkrijgen van een akte van de burgerlijke stand die minder dan honderd jaar oud is, dan wel een uittreksel uit de akte met de afstamming van de personen op wie de akte betrekking heeft.

De voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg kan, op mondeling of schriftelijk verzoek van een ieder die doet blijken van een familiaal, wetenschappelijk of een ander wettig belang, zonder enige andere vorm van proces en zonder kosten, toestemming verlenen om bepaalde opzoekingen te laten verrichten of een eensluitend afschrift of een uittreksel te laten afgeven over de afstamming van de personen op wie de akte betrekking heeft.

Het verzoek wordt gericht aan de voorzitter van de rechtbank van het arrondissement waar het register wordt bewaard; voor de registers gehouden door diplomatieke of consulaire ambtenaren of door legerofficieren die belast zijn met het opmaken van de akten van de burgerlijke stand betreffende militairen buiten het grondgebied van het Rijk, wordt het gericht aan de voorzitter van de rechtbank te Brussel.

De in de registers ingeschreven akten, alsmede de eensluitend verklaarde en behoorlijk gezegelde afschriften daarvan, hebben bewijskracht zolang zij niet van valsheid zijn beticht.

21 maart 1804

BURGERLIJK WETBOEK

Art. 45

§ 1. Een ieder kan zich door de bewaarders van de registers van de burgerlijke stand uittreksels doen afgeven uit de akten die in deze registers zijn ingeschreven. In die uittreksels wordt geen melding gemaakt van de afstamming van de personen op wie de akten betrekking hebben.

In uittreksels van akten van geboorten die werden gewijzigd met toepassing van artikel 61 wordt geen melding gemaakt van het vroegere geslacht en van de geslachtswijziging. Deze uittreksels vermelden enkel het nieuwe geslacht.⁵

Alleen de openbare overheden, de persoon op wie de akte betrekking heeft, zijn echtgenoot of overlevende echtgenoot, zijn wettelijke vertegenwoordiger, zijn bloedverwanten in de opgaande lijn of nederdalende lijn, zijn erfgenamen, hun notaris en hun advocaat kunnen een eensluitend afschrift verkrijgen van een akte van de burgerlijke stand die minder dan honderd jaar oud is, dan wel een uittreksel uit de akte met de afstamming van de personen op wie de akte betrekking heeft.

De voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg kan, op mondeling of schriftelijk verzoek van een ieder die doet blijken van een familiaal, wetenschappelijk of een ander wettig belang, zonder enige andere vorm van proces en zonder kosten, toestemming verlenen om bepaalde opzoekingen te laten verrichten of een eensluitend afschrift of een uittreksel te laten afgeven over de afstamming van de personen op wie de akte betrekking heeft.

Het verzoek wordt gericht aan de voorzitter van de rechtbank van het arrondissement waar het register wordt bewaard; voor de registers gehouden door diplomatieke of consulaire ambtenaren of door legerofficieren die belast zijn met het opmaken van de akten van de burgerlijke stand betreffende militairen buiten het grondgebied van het Rijk, wordt het gericht aan de voorzitter van de rechtbank te Brussel.

De in de registers ingeschreven akten, alsmede de eensluitend verklaarde en behoorlijk gezegelde afschriften daarvan, hebben bewijskracht zolang zij niet van valsheid zijn beticht.

⁵ Art. 11: invoeging.

§ 2. Les copies conformes et les extraits portent la date de leur délivrance; ils sont revêtus, sans frais, du sceau de l'administration communale ou celui du tribunal de première instance dont le greffe délivre la copie ou l'extrait.

Les copies conformes et les extraits destinés à servir à l'étranger qui doivent être soumis à la légalisation, sont légalisées par le ministre des affaires étrangères ou par le fonctionnaire qu'il délègue à cette fin.

Les copies conformes et les extraits destinés à servir en Belgique ou à l'étranger sans devoir être soumis à la législation peuvent être délivrés par les agents de l'administration communale spécialement délégués à cette fin par l'officier de l'état civil. La signature des agents de l'administration communale doit être précédée de la mention de la délégation qu'ils ont reçue.

§ 2. Les copies conformes et les extraits portent la date de leur délivrance; ils sont revêtus, sans frais, du sceau de l'administration communale ou celui du tribunal de première instance dont le greffe délivre la copie ou l'extrait.

Les copies conformes et les extraits destinés à servir à l'étranger qui doivent être soumis à la légalisation, sont légalisées par le ministre des affaires étrangères ou par le fonctionnaire qu'il délègue à cette fin.

Les copies conformes et les extraits destinés à servir en Belgique ou à l'étranger sans devoir être soumis à la législation peuvent être délivrés par les agents de l'administration communale spécialement délégués à cette fin par l'officier de l'état civil. La signature des agents de l'administration communale doit être précédée de la mention de la délégation qu'ils ont reçue.

§ 2. De eensluitende afschriften en de uittreksels vermelden de dagtekening van hun afgifte; zij worden kosteloos voorzien van het zegel van het gemeentebestuur of van het zegel van de rechtbank van eerste aanleg waarvan de griffie het afschrift of het uittreksel afgeeft.

De eensluitende afschriften en de uittreksels die bestemd zijn om in het buitenland te dienen en waarvan de legalisatie vereist is, worden gelegaliseerd door de minister van Buitenlandse Zaken of door de ambtenaar die hij daartoe machtigt.

De eensluitende afschriften en de uittreksels die bestemd zijn om in België of in het buitenland te dienen en die niet gelegaliseerd behoeven te worden, mogen worden afgegeven door de beambten van het gemeentebestuur die daartoe speciaal zijn gemachtigd door de ambtenaar van de burgerlijke stand. Voor de handtekening van de beambten van het gemeentebestuur moet melding worden gemaakt van de ontvangen machtiging.

§ 2. De eensluitende afschriften en de uittreksels vermelden de dagtekening van hun afgifte; zij worden kosteloos voorzien van het zegel van het gemeentebestuur of van het zegel van de rechtbank van eerste aanleg waarvan de griffie het afschrift of het uittreksel afgeeft.

De eensluitende afschriften en de uittreksels die bestemd zijn om in het buitenland te dienen en waarvan de legalisatie vereist is, worden gelegaliseerd door de minister van Buitenlandse Zaken of door de ambtenaar die hij daartoe machtigt.

De eensluitende afschriften en de uittreksels die bestemd zijn om in België of in het buitenland te dienen en die niet gelegaliseerd behoeven te worden, mogen worden afgegeven door de beambten van het gemeentebestuur die daartoe speciaal zijn gemachtigd door de ambtenaar van de burgerlijke stand. Voor de handtekening van de beambten van het gemeentebestuur moet melding worden gemaakt van de ontvangen machtiging.